

MÜCADELENİN ÖZNESİ İŞÇİLER OLMALI

Dr. Ercan DUMAN

İstanbul İşçi Sağlığı Enstitüsü Genel Koordinatörü

Tuzla'daki sürecin olumsuzluklarının en ağır yaşandığı dönemde oluşturulan Tuzla Tersaneler Bölgesi İnceleme ve İzleme Komisyonu'nun bir bileşeni olan İstanbul İşçi Sağlığı Enstitüsü'nün, soruşturma kapsamında bulunan üç soruya ilişkin görüşlerini kısaca paylaşalım. Ne değişti, ne değişmedi ve ne yapılmalı şeklinde ifade edilebilecek soruların karşılıklarını vermeden önce, başlıklar halinde kaba bir durum saptaması yapmak yerinde olacaktır:

Bölgede emek yoğun çalışma egemendir.

Çalışma mekanı ve yapılan işlerin ciddiyeti ve çeşitliliği tehlikeli durumları sürekli kılmaktadır.

Yoğun ve seri alt işveren uygulaması (yapısal nitelik) vardır ve bu durum, çalışma koşulları, özlük hakları ve iş güvencesi gibi önemli faktörleri, dolaylı ama belirleyici bir şekilde olumsuz etkilemektedir.

Yeterli nitelikte eğitim yapılmamaktadır ve bu, bir üst maddede belirtilen koşullarla birleştirildiğinde önemli bir vasıf sorunu yaratmaktadır.

Temel işçi sağlığı ve iş güvenliği uygulamalarına ilişkin A'dan Z'ye önemli eksiklikler vardır. Bunların doğal sonucu olarak iş kazası sıklığı ve şiddeti çok yüksek seviyelerdedir.

Bölgede örgütlü bulunan sendika, türlü zorluk ve yetersizlikler içinde çok önemli çalışmalar yapmaktadır. Yine bölgede, zor koşullar içinde çalışma yürüten gruplar vardır. Ancak bu sendika, bırakın genel bir dayanışmayı, kendi içinde olduğu konfederasyon tarafından bile yalnız bırakılmıştır. Buradan devam ederek; ulusal ölçekte, söylemlerinin odağına emek kavramını yerleştirmiş olan sendika, meslek örgütü, siyasi parti ve diğer örgütlerin konuya ve bölgeye ilgi frekansı neredeyse hiç olmayıp, konuya ilişkin bilgi birikimi ve söylemleri ise skandal niteliğindedir. Ancak, iç acıtan, can alan iş kazalarının artıp, toplum için "popüler" olduğu andan itibaren bu örgütler, "gösteri" için kısa bir süre Tuzla'yı seçmişlerdir.

Düzeltilme istemlerine karşılık işveren tepkisi sert ve yok sayma niteliğindedir.

Devlet, herkesin gözü önünde yaşanan çok acı olayları dahi çarpıtarak algılatma, yok sayma ve bazen tehdit silahını da kullanarak geçiştirme eğilimindedir.

Bu kısa ve başlıklarla ifade edilmeye çalışılan tespitlerden sonra, sorulara geçebiliriz.

Tuzla tersanelerinin 2008 yılında yaygın olarak gündeme gelmesinden bu yana tersanelerde işçi sağlığı ve iş güvenliği ve çalışma koşulları açısından neler değişmiştir?

İş ve iş ilişkileri açısından yapısal durum devam etmekle birlikte, "kriz" nedeniyle önemli oranda işçi işten çıkarılmış, gemi yapımına ilişkin talebin çok azalmasıyla birlikte yaklaşık 40 bin olan işçi sayısı 8 binlere kadar düşmüştür.

İşçilerin sağlık ve güvenlik eğitimleri ve kişisel koruyucular ile ilgili yetersiz de olsa gelişmeler yaşanmıştır.

Aynı dönemden bu güne kadar tersanelerde değişmeyen unsurlar/sorunlar neler olmuştur?

Yapısal iş ilişkileri devam etmektedir.

Önemli ölçüde azalan işçi sayısına karşılık iş kazası sıklık oranları ve şiddet düzeyleri aynıdır.

"Basın açıklaması" konusunda hıza erişilemeyen meslek örgütü, sendika ve siyasi partiler için "gösteri bitmiş" ve "hayat devam etmektedir".

Tuzla tersanelerinde ne/nasıl değişmeli, bu değişim için neler yapılmalıdır?

Tuzla tersaneler bölgesi ve diğer tüm bölgeler için işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin yaşanan süreçlerin, sağlık ve güvenliğe ilişkin özel ve teknik bir konu değil, yaşamın bütününe kapsayan üretim ilişkilerinin bir unsuru ve sonucu olduğu en başta kabul edilmesi gereken bir olgudur.

İş kazaları can alıyor, sakat bırakıyor. Acımasız ve sert çalışma koşulları yaşamak ve yaşatmak zorunda olan milyonlarca insanı bu haksızlığa boyun eğmeye zorluyor. Yaşananlar ve bunun acı sonuçları kader değildir. Hepsinin nedeni bellidir ve hepsi de önlenebilir niteliktedir.

İş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı yapılacak mücadele, bu kavramların asıl öznelere ve onların örgütleri tarafından verilmediği sürece başarıya ulaşamaz. Bu açıdan bakıldığında, özellikle işçi örgütlerinde durum vahamet düzeyindedir. Ancak karamsar ve umutsuz olmamak gerekir. İşçi sağlığı alanının en önemli argümanlarından birisi, durum saptamadır. Tuzla konusunun, her açıdan iyi bir örnek olabileceği nitelikli bir durum saptaması, bundan sonrası için iyi bir yol gösterici olacaktır.●